

Eduskunnan sivistysvaliokunnalle
SiV@eduskunta.fi

Lausunto hallituksen esityksestä tekijänoikeuslain muuttamiseksi HE 92/2018 vp

Kiitämme mahdollisuudesta lausua otsikkoasiassa.

Pidämme esityksen tavoitteita hyvinä ja kannatettavana. Sananvapaus pitää sisällään myös yleisön oikeuden vastaanottaa tietoa. Perusoikeudet kuuluvat kaikille, joten myös lukemisesteisillä henkilöillä on oltava muun väestön kanssa yhtäläiset mahdollisuudet tiedon vastaanottamiseen. Rajoitus tekijän yksinoikeuteen on näin ollen perusteltu.

Jotta rajoituksesta ei seuraisi kohtuutonta haittaa teosten oikeudenhaltijoille, ehdotamme esitykseen seuraavia korjauksia:

1) Tekijöiden korvausoikeus on ulotettava koskemaan kaikkea rajoituksen alaista käyttöä

Rajoituksen nojalla tapahtuva teosten käyttö tapahtuu enenevässä määrin suoratoistona, ja lukemisesteisten käyttäjien lisääntyvä väestön ikääntyessä.

Tästä huolimatta hallitus esittää, että tekijän korvausoikeus kattaisi jatkossakin vain ne tilanteet, joissa teoksen kappale jää pysyvästi lukemisesteisen haltuun fyysisessä muodossa tai tallenteena. Tällaisten käyttötilanteiden vähentyessä ja korvauksettoman suoratoiston lisääntyessä rajoituksen aiheuttama haitta teosten tekijöille käy kohtuuttoman suureksi.

Katsomme, että korvaus tulisi ulottaa koskemaan kaikkea rajoituksen nojalla tapahtuvaa käyttöä. Direktiivi ei estä korvausoikeuden laajentamista tällä tavalla.

2) On varmistettava, että rajoituksen nojalla valmistetaan teoksia vain direktiivissä tarkoitettujen edunsaajajen henkilöiden käyttöön

Tällä hetkellä esimerkiksi Celian äänikirjoja voi lainata kuka tahansa. Oma ilmoitus lukemisesteestä riittää. Rajoituksen nojalla valmistettuja teosten kappaleita on siis liian helposti kaikkien saatavilla. Tämän huomion ovat tehneet muun muassa äänikirjojen lukijat, jotka lukevat äänikirjoja Celialle murto-osalla niistä palkkioista, joita kaupalliset toimijat maksavat, koska kysymys on lukemisesteisten hyväksi tehtävästä työstä.

Direktiivissä *valtuutetuille yhteisöille* asetetaan velvoitteita, jotka koskevat mm. sitä, miten yhteisöt varmistavat, että heidän asiakkaansa on direktiivin mukainen edunsaaja. Hallituksen esityksen mukaan nämä velvoitteet koskisivat kuitenkin vain sellaisia yhteisöjä, jotka harjoittavat teoskappaleiden vaihtoa toisten Euroopan talousalueeseen kuuluviin valtioihin sijoittautuneiden yhteisöjen kanssa. Rajausta ei voida pitää hyväksyttävänä, koska velvoitteiden ulkopuolelle jäisi suuri määrä yhteisöjä, jotka harjoittavat rajoituksen nojalla laajamittaista toimintaa.

Valtuutettujen yhteisöjen velvoitteet on säädettävä koskemaan kaikkia, jotka harjoittavat rajoituksen mukaista toimintaa. Samalla tulee säätää siitä, miten velvoitteiden noudattamista valvotaan ja seurataan viranomaisen toimesta. Valvonta ei saa jäädä vain oikeudenhaltijoiden vastuulle.

Mainituilla korjauksilla vaikutettaisiin myös siihen, etteivät rajoitetun nojalla valmistetut kappaleet kilpailisi kaupallisesti saatavilla olevien äänikirjojen kanssa.

SUOMEN JOURNALISTILIITTO -
FINLANDS JOURNALISTFÖRBUND ry

Hanne Aho
puheenjohtaja

Sanna Nikula
lakimies, OTK